

Ковальська В.С.
ПЕДАГОГІЧНА СИНЕРГЕТИКА ЯК ОСНОВА МОДЕРНИЗАЦІЇ
СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

На початку ХХ сторіччя загальний обсяг знань подвоювався кожні десять років. У наш час цей процес займає лише рік. Відповідно до прогнозів, у майбутньому загальний обсяг знань буде подвоюватися кожні декілька місяців. Все це вимагає побудови такої педагогічної системи, яка б забезпечила впровадження в освітню галузь синтетичного знання, що формується на основі міждисциплінарних зв'язків. Синергетика – один із новітніх наукових напрямів – може вважатися провідною галуззю міждисциплінарних досліджень, що поширюються на всі сфери суспільного буття. Сучасні наукові дослідження засвідчують, що синергетична парадигма сприяє глибокому пізнанню таких складних нелінійних відкритих систем, як суспільство та різних його підсистем, зокрема й освіти.

Термін «синергетика» походить від грецького «synergeia» «співдружність», «співробітництво» [3] і акцентує увагу на погодженості взаємодії частин при утворенні структури як єдиного цілого.

Синергетика відображає універсальну методологічну парадигму, що відноситься до тих галузей знань, де вивчаються складні системи, явища самоорганізації, і є єдиним міждисциплінарним підходом до досліджуваних предметів і об'єктів. Під педагогічною синергетикою розуміється галузь педагогічного знання, що тільки стає на міцну позицію, світогляд якої відбито в теорії, принципах і закономірностях самоорганізації педагогічних систем.

Інтерпретація педагогічних явищ з погляду теорії самоорганізації є завданням складним, але досить важливим. В існуючих підручниках, довідниках з педагогіки немає визначень терміна «педагогічна синергетика», що свідчить про недостатню теоретичну розробленість цього феномену в науці.

Проте питання про впровадження принципів синергетики в педагогічну теорію і практику набувають все більшу актуальність, і це усвідомлюється багатьма дослідниками [1, 2, 3]. Таким чином, для педагогіки синергетика є одним із методологічних принципів, оскільки в межах цілеспрямованої взаємодії саме в педагогічному процесі і спостерігаються ефекти, досліджувані новою галуззю знань.

В. А. Ігнатова [2] виділяє три основні складові використання ідей синергетики в освіті: дидактичні аспекти адаптації ідей синергетики в змісті освіти; їх використання у моделюванні і прогнозуванні розвитку освітніх систем; застосування в управлінні навчально-виховним процесом.

З позиції синергетики в навчанні немає абсолютного безладдя; навіть хаос стає предметом науки. І хаос, і випадковість, і дезорганізація можуть бути не тільки руйнівними, але в певних обставинах містять у собі творчий і конструктивний початок.

Концептуально-методологічна новизна ідей самоорганізації пов'язана з визнанням здатності різних систем до саморозвитку не тільки за рахунок припливу енергії, інформації, речовини ззовні, але насамперед за рахунок використання своїх внутрішніх можливостей.

Нова синергетична концепція може сприяти глибокому пізнанню таких складних, нелінійних, відкритих систем, що еволюціонують, як суспільство, різні його підсистеми, у тому числі системи освіти.

Література. 1. Бочкарев А. И. Проектирование синергетической среды в образовании: автореф. докт. пед. наук / А.И. Бочкарев. - М., 2000. - 52 с. 2. Игнатова В. А. Педагогические аспекты синергетики / В. А. Игнатова // Педагогика. - 2001. - № 8. - С. 26-31. 3. Коджаспирова, Г. М. Педагогический словарь: Для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. - М.: Издательский центр «Академия», 2000. - 176 с.